

**Only if they have a – ¹ – אחטין וצינורות ¹ –
Reve'is, so they are fit to have needles immersed in them**

OVERVIEW

qualified the rule of שמעון ר' (that בקרקע [not in a vessel] are משקין which are ר' שמעון רב פפא (טהורים) that it is only if it is water which contains a רביעית, for then this water can be used as a מקוה מדאורייתא to be טובל small utensils like מחטין וצינורות. Our תוספות derives a halachic ruling from this גמרא.

מכאן אומר רבינו יצחק שיש לדקדק דמקוה שכולו שאוב² אינו פסול אלא מדרבנן -
The ר"י says that we can infer from this גמרא that a מקוה which consists entirely of מים שאובים is only מדרבנן פסול, but it is a כשרה מדאורייתא –

explains his inference:³ תוספות

דמשקין בית מטבחיא⁴ שהן דכן על כרחך הן שאובין מדמפליג בין דם למים -
For the משקין which are טהור; perforce are even שאובין, since ר' distinguishes between blood and water -

ולא מפליג בין שאובין למחוברין ואמר דחזי להטביל בהו מחטין וצינורות -
But he does not distinguish between שאובין and מחוברין, and nevertheless ר"פ states that these מים שאובין are fit to be מטביל in them וצינורות.

כשר מדאורייתא is מקוה שכולו שאוב תוספות offers an additional proof that

ועוד תניא בתוספתא דמסכת מקוואות (פרק ב') מקוה שהניחו ריקן ומצאו מלא כשר -
And additionally the תוספתא of מסכת מקוואות states; if one left a מקוה empty of water and later he found the מקוה to be full of water, it is כשר -
והיינו משום דספיקא דרבנן לקולא⁵ -

¹ (רש"י ד"ה צינורות) see are needles that are used for spinning gold thread (see צינורות).

² שאוב means that it is drawn in a vessel and poured into a hole in the ground (it is not a naturally occurring body of water). The rule is (מדרבנן) that if a מקוה does not have forty סאה of water in it, and three לוגין of מים שאובין fell into this מקוה, the מקוה is פסול. [Once a מקוה has forty סאה (so it is a כשרה), you may add as much מים שאובים as desired and the מקוה remains כשרה.]

³ ר"פ said that the only משקין בית מטבחיא which contain מים is טהור, for they are fit for a מקוה. However מים שאובין are also not fit for a מקוה מדאורייתא, he should have excluded מים שאובין also (besides דם), since they are not fit for a מקוה just like דם (or רביעית less than דם). The fact that ר"פ only excluded דם and מים less than a רביעית, and not שאובין, proves that מדאורייתא מים שאובין are כשר למקוה.

⁴ עזרה; namely blood and water. are the liquids which are found in the slaughtering and butchering area of the בית מטבחיא

⁵ Now there is water in the מקוה, the question is if it came naturally (through rain, etc.) or if it was poured into the פסול from a vessel (which makes it שאובים and [מדרבנן] פסול). We say that since even if it is only שאובים it is

And this is because we deal leniently by a ספק in a רבנן situation –

כשר מדאורייתא it is שאובים מקוה is the entire: ⁶concludes his proof that even if the entire תוספות

וריקן נמי משמע שלא היה בו כלום מדלא קאמר שהניחו חסר -

For the word ריקן also implies that there was no water in the מקוה at all, since the מקוה did not say, that he left the מקוה lacking the שיעור of מ' סאה, this proves that even if the מקוה was entirely empty, nevertheless it will be פסול only מדרבנן, even if it is filled entirely with שאובין.

anticipates a difficulty: תוספות

והא דתניא בתורת כהנים⁷ אך מעין ובור⁸ יכול אפילו מלא בכתף⁹ -

And regarding this which was taught in תו"כ on the פסוק of אך מעין ובור (that they can be מטהר), 'I would think even if he filled the בור with his shoulder, it is also a מקוה כשרה לטהר –

תלמוד לומר מעין מה מעין בידי שמים אף מקוה בידי שמים -

The פסוק teaches us, by saying מעין (a spring), just as a spring is בידי שמים, also a מקוה must be בידי שמים' in order to be כשר! This seemingly proves that שאובין is פסול, מדאורייתא, not as תוספות maintains –

responds: תוספות

צריך לומר דאסמכתא¹⁰ בעלמא הוא -

It is necessary to say that the פסוק cited in the תו"כ is merely an אסמכתא; however כשר is כולו שאוב even מדאורייתא

asks: תוספות

ואם תאמר כיון דכולו שאוב כשר מדאורייתא אמאי גזרו רבנן בשאיבה כלל¹¹ -

And if you will say; since כולו שאוב is מדאורייתא why did the רבנן make a

---

ספיקא by a לקולא (and כשר even מדרבנן), we rule (and פסול מדרבנן) שאובים (and פסול מדרבנן) and we do not know if it is מדרבנן and the מקוה is כשר.

⁶ Perhaps there is a difference between כולו שאוב (which is מדאורייתא) and partially שאוב (which is פסול only מדרבנן), and this ברייתא is discussing a case of partially שאוב; תוספות negates this notion.

⁷ שמיני פרשתא ט ה"א.

⁸ אך מעין ובור ומקוה מים יהיה טהור ונוגע בנבלתם יטמא reads, ויקרא (שמיני) יא, לו.

⁹ This means he carried the water in vessels 'on his shoulder' and poured them into the בור (this is שאובין).

¹⁰ אסמכתא is from the word סמך to support. Many times the חכמים sought to support their גזירות, by citing פסוקים and interpreting them to support their גזירה. However in reality the source of the גזירה is only מדרבנן. The same applies to שאובין that it is only מדרבנן.

¹¹ If כולו שאוב we can understand that the רבנן were גזרו that (even) three לוגין disqualify a מקוה (see footnote # 2), out of concern that perhaps the entire מקוה will be שאובין, but if שאובין is מדאורייתא, why is there a כולו שאובין at all?! What concern can there be if we were to allow שאובין פסול!

?! שאוב at all regarding גזירה

answers: תוספות

ויש לומר דגזרו שאיבה אטו דילמא אתי לאטבולי במנא¹² -

And one can say; that the גזיר were רבנן out of concern that perhaps people will טובל in a vessel -

דבתוך הכלי ודאי אסור לטבול מדאורייתא¹³ -

For it is certainly אסור מדאורייתא טובל inside a vessel.

continues with an (un)related issue תוספות

ואומר רבינו יצחק דכי נמי בטלו רביעית דמקוה¹⁴ מכל מקום כל שהוא דמעין לא בטלו -

And the ר"י states that even when the רבנן voided a רביעית size מקוה, nevertheless they did not void the miniscule requirement of a spring, מעין is even מטטר בכ"ש even מטטר בכ"ש -

מדתנן¹⁵ בתורת כהנים¹⁶ דמעין מטטר בכל שהוא והמקוה בארבעים סאה -

For we learnt in תו"כ that a מעין is בכ"ש and a מקוה requires forty סאה -

והא דמקוה במ' סאה היינו לבתר דביטלו רביעית ואפילו הכי קתני דמעין מטטר בכל שהוא -

And this rule that a מקוה requires סאה מ' is (only) after the רבנן voided a רביעית, and nevertheless the תו"כ states that a מעין is בכ"ש!

מטטר בכ"ש מעין is always תוספות asks and challenges the assumption that

הקשה רבינו יצחק בשם הרב רבינו שלמה¹⁷ דאמר בפרק חומר בקודש (חגיגה כב, א) -

The ר"י asked in the name of שלמה רבא, for פרק חומר בקודש states in רבא -

גבי מקוה שחלקו בסל¹⁸ תדע דבעינן כשפופרת הנוד¹⁹ -

¹² The people will think if we can be טובל in a מקוה שכולו שאוב (where the waters come from a vessel); we should also be able to be טובל in the vessel.

¹³ The תורה states that (only) a מעין ובור ומקוה מים are fit for a מקוה (see footnote # 8) and these are not vessels.

¹⁴ The התורה (of rain water) has to be (at least a רביעית [this is a מסיני and] large enough so that the object which requires טבילה can be entirely immersed. Therefore small vessels require just a רביעית מקוה. A מעין (natural spring) on the other hand can be מטטר (small objects) even בכ"ש, there is no רביעית requirement. The רבנן decreed that a מקוה must be at least forty סאה (in which a person can immerse himself) in order to qualify as a מקוה (even for the smallest utensils). תוספות maintains that a מעין remains בכ"ש even כשר בכ"ש. See 'Thinking it over'.

¹⁵ This is amended to read מדתניא (instead of מדתנן).

¹⁶ See footnote # 7.

¹⁷ One of the בעלי תוס' mentioned in סדר הדורות (citing this תוספות).

¹⁸ The מקוה had סאה מ' and then a woven basket was placed in the middle, effectively dividing the מקוה into two מקוואות, which neither had סאה מ'. The מקוואות are both פסול even though the water flows between the two מקוואות through the weave of the basket, nevertheless since there is no opening in one place of a שפופרת הנוד (see footnote # 19), they are considered separate מקוואות and are פסול.

¹⁹ A (כא, ב ד"ה שפופרת רש"י) is literally a reed which is placed in the opening of a leather pouch [see שפופרת רש"י] is the size of the diameter of two fingers. The hole connecting the two מקוואות must be large enough so that a person

Regarding a מקוה which was divided by a wicker basket that it is not כשר; for you know that a שפופרת הנוד is required in order to combine the two מקוואות -
דהא ארעא חלחולי מחלחלא ובעינן ארבעים סאה במקום אחד²⁰ -

For the earth is porous, and nevertheless we require מ' סאה in one place. This concludes the citation of the גמרא in הגיגה.

תוספות continues with his question:

וארעא חלחולי מחלחלא לא שייך אלא במעין²¹ ובעינן ארבעים סאה במקום אחד -
And this concept of ארעא חלחולי מחלחלא is only applicable to a מעין and nevertheless we require מ' סאה in one place –

תוספות rejects a possible solution to his question:²²

והתם²³ מיירי בדבר שכל גופו עולה בפחות דאם לא כן מה ראייה צריך:
And there we are discussing an item which can be covered in its entirety with less than מ' סאה, for otherwise why do we need any proof that a שפופרת הנוד is required. This seemingly proves that even a מעין requires מ' סאה מדרבנן. תוספות does not answer this question.²⁴

SUMMARY

The חכמים were גוזר the פסול of שאובין (even by שאוב) out of concern that people may be טובל in a vessel. A מעין is always בכ"ש מטהר even after the חכמים were מתקן that a מקוה requires מ' סאה.

THINKING IT OVER

Why (according to תוספות)²⁵ did the רבנן require מ' סאה only by a מקוה, but not by a מעין?²⁶

---

may place his two fingers into the hole and rotate them completely.

²⁰ Seemingly any small body of (spring) water is connected underground to other bodies of water, since the earth is porous, and nevertheless we say if a body of water is less than מ' סאה it is פסול even though it is connected (through the small pores of the earth) to other (large) bodies of water. This proves that the connection between two bodies of water for מקוה must be at least כשפופרת הנוד.

²¹ דבר שמואל. See בורות מקוואות of מעינות, but not to ארעא חלחולי מחלחלא presumes that תוספות.

²² Perhaps the reason the small מקוה is insufficient is because the item cannot be covered by the מקוה water.

²³ This means in the case of (ארעא חלחולי מחלחלא) and therefore also in the case of רבא where we require a שפופרת הנוד. Obviously we are able to physically immerse the טמא (כלי) into the מקוה (for otherwise it would certainly not be effective) and nevertheless we require מ' סאה (by ארעא) and a שפופרת הנוד.

²⁴ See בר ד"ה אלא, ד"ה בר who seems to circumvent this question.

²⁵ See footnote # 14.

²⁶ See קובץ שיעורים אות פג.